

หน่วยงานรับผิดชอบ

ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ
ถนนหน้าพระลาน แขวงพระบรมมหาราชวัง
เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200

คณะที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยสิทธิ์ ต่านกิตติกุล (คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์)
รองศาสตราจารย์ เสนอ นิลเดช
รองศาสตราจารย์ ฤทัย ใจจงรัก
รองศาสตราจารย์ อนุวิทย์ เจริญศุภกุล
รองศาสตราจารย์ สมคิด จิระทัศนกุล
รองศาสตราจารย์ สมชาติ จึงสิริอารักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาทิศ ชูแสง
อาจารย์ ดร. ประเวศ ลิ้มปรีงชัย
อาจารย์ วนิดา พึ่งสุนทร

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร. พันย์ สิริเกียรติกุล

กองบรรณาธิการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วันดี พินิจวรสิน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร. เชษฐ ติงสัญชลี คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์ ดร. มาลินี คุ่มสุภา คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร. วิญญู อารักษ์า คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ ดร. ชมชน พูลินไพบูลย์

กองบรรณาธิการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โชติมา จตุรวงศ์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์ ดร. ประติมา นิมเสมอ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

พิสูจน์อักษร

ศศิธร ไตวินัส

จัดรูปเล่ม

ศศิธร ไตวินัส

ออกแบบปก

อัศวิน ชูโชติถาวร & ทัดพร วุฒินันท์

ออกแบบโลโก้

ทัดพร วุฒินันท์

พิมพ์เมื่อ พฤศจิกายน 2556

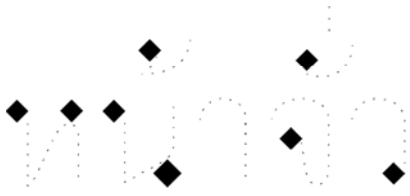
พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ ภาพพิมพ์

296 ซ.อรุณอมรินทร์ 30 ถ.อรุณอมรินทร์

บางยี่ขัน บางพลัด กรุงเทพฯ 10700

โทร. 02-433-0026-7, 02-433-8586

ISSN 1686-1841

ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย

วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
กำหนดออกภายในปี 2558

จุดมุ่งหมายและขอบเขต (Aim and Scope)

วารสารหน้าจั่วฯ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศทางความรู้และความคิดใหม่ ๆ ในสาขาวิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย มุ่งเน้นการทำหน้าที่เป็นสื่อกลางให้แก่นักวิชาการ ผู้รู้ นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจในสาขาวิชาดังกล่าวในการนำเสนอผลงานทางวิชาการสู่สาธารณะ โดยวารสารมีขอบเขตเนื้อหาทางวิชาการที่สนใจใน 4 สาขา คือ ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม, การอนุรักษ์สถาปัตยกรรม, สถาปัตยกรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบสถาปัตยกรรมไทย

เปิดรับพิจารณาบทความ หน้าจั่ว ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย

ขอเชิญนักวิชาการทั้งระดับสมัครเล่นและมีอาชีพส่งบทความวิชาการเพื่อพิจารณาลงวารสารหน้าจั่วฯ ประจำปี 2558

เปิดรับต้นฉบับ นับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ปิดต้นฉบับ 30 เมษายน 2558

แจ้งผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มิถุนายน 2558

ตีพิมพ์วารสาร ภายในปี 2558

การส่งบทความ ส่งต้นฉบับถึง อาจารย์ ดร. พินัย สิริเกียรติกุล

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

31 ถนนหน้าพระลาน แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

หรือส่งมาที่ archihistoriography@gmail.com

ข้อแนะนำสำหรับผู้สนใจนำเสนอบทความลงวารสาร

1. ต้นฉบับ 2 ชุดพร้อมแผ่นซีดี ความยาว 12-15 หน้า พร้อมบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ในกรณีที่บทความมีภาพประกอบ กรุณาสแกนรูปแยกต่างหาก โดยมีความละเอียดไม่น้อยกว่า 300 dpi
3. บทความที่เป็นงานแปลหรือเรียบเรียงต้องอ้างที่มาโดยละเอียด
4. บทความที่ผ่านการพิจารณาและได้รับการตีพิมพ์ ผู้เขียนจะได้รับวารสารเป็นอภินันทนาการจำนวน 2 เล่ม
5. บทความที่เคยตีพิมพ์แล้ว ทางกองบรรณาธิการจะไม่รับพิจารณา

การนำข้อความใด ๆ ไปพิมพ์เผยแพร่ต้องแจ้งให้กองบรรณาธิการวารสารทราบ และต้องได้รับอนุญาตจากผู้เขียนตามกฎหมายลิขสิทธิ์

ผลการศึกษา บทสรุป ตลอดจนความคิดเห็นใด ๆ ในวารสารนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน มิใช่ความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการและคณะทำงานแต่อย่างใด

อ่านและสืบค้นวารสารฉบับย้อนหลังได้ที่ www.tci-thaijo.org/index.php/NAJUA

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความวารสารหน้าจั่ว
ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย ฉบับที่ 11

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานผลิตวารสาร

รองศาสตราจารย์ ดร. คุ่มพงศ์ หนูบรรจง

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

อาจารย์ ดร. จาตุรงค์ โปะะรัตน์ศิริ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ล. จิตตวดี จิตรพงศ์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์วิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร. เชษฐ ติงสัญชลี

คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ

อาจารย์ ดร. ณรงพน ไล้ประกอบทรัพย์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทรงยศ วีระทวีมาศ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ศาสตราจารย์ ดร. ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ

วิทยาลัยนานาชาติปริดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประภัสสร ชูวิเชียร

คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พีรศรี โปหาทอง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์วิทยาลัย

อาจารย์ ดร. มालินี คุ่มสุภา

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร. วรลัญจก์ บุญยสุรัตน์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อาจารย์ ดร. วิญญู อาจารย์รักษา

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิโรจน์ ชีวาสุขถาวร

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ฝั่งเมืองและนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร. วีระ อินพันทัง

ศาสตราจารย์พิเศษ ศรีศักร วัลลิโภดม

ศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย สายสิงห์

คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ

รองศาสตราจารย์ ดร. ศานติ ภัคดีคำ

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ศาสตราจารย์ อรศิริ ปาณินท์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายในหน่วยงานผลิตวารสาร

(คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ)

รองศาสตราจารย์ ชาตรี ประภิตนันทการ

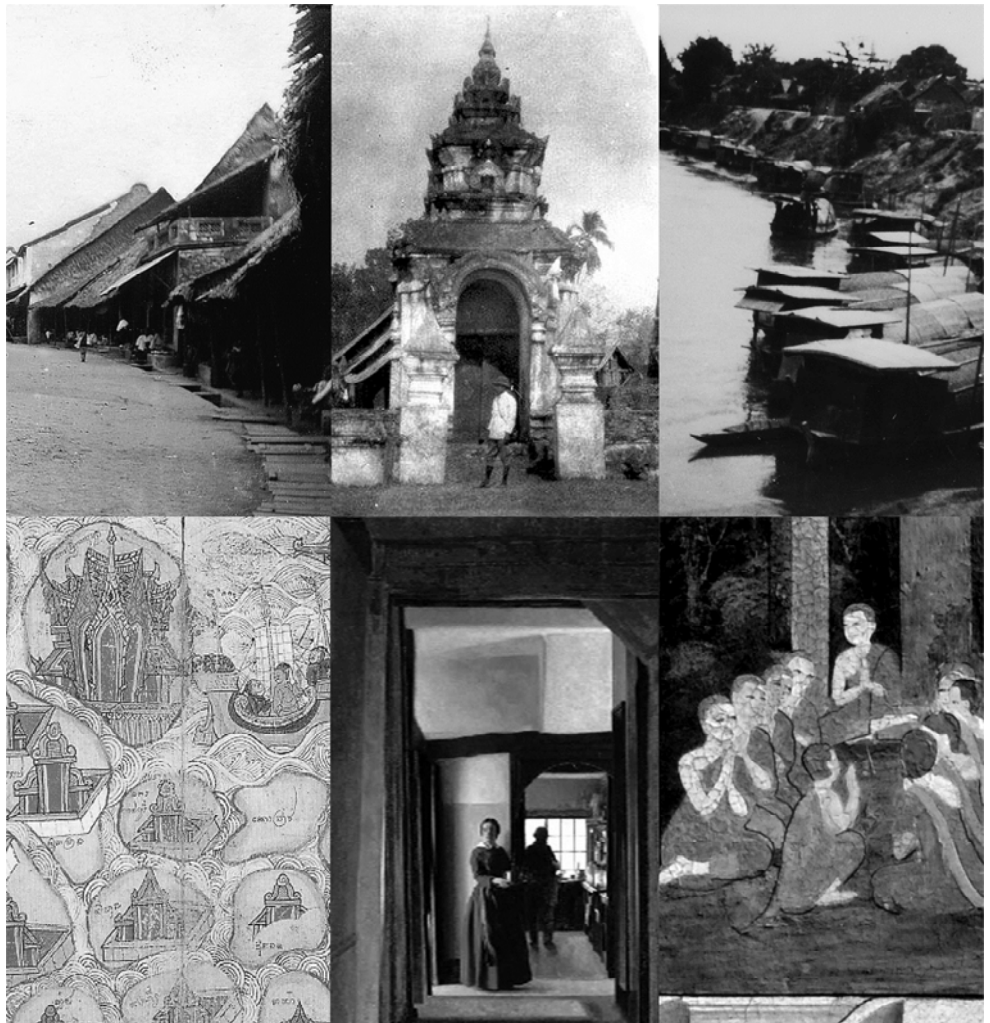
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โชติมา จตุรวงศ์

อาจารย์ ดร. ประติมา นิมเสมอ

รองศาสตราจารย์ สมคิด จิระทัศนกุล

รองศาสตราจารย์ สมชาติ จິงสิริอารักษ์

รองศาสตราจารย์ เสนอ นิลเดช

สารบัญ

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

04

บทบรรณาธิการ

08

บันทึกจากสัมมนาวิชาการ

ปาฐกถานำสัมมนาวิชาการ การเขียน “ประวัติศาสตร์” สถาปัตยกรรม : ความจริงในอดีตหรืออดีตที่ถูกทำให้จริง

ศรีศักร วัลลิโภดม

10

บทความ

กำเนิด “ภูมิกายา” และพื้นที่สมัยใหม่ของล้านนาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

โตม ไกรปกรณ์

18

ศูนย์กลางพระนครในสมัยต้นรัตนโกสินทร์

ณัฐวุฒิ ปรียวณิชย์

34

โขง ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 21-25 รูปแบบ เทคนิค และแนวคิดของกลุ่มสกุลช่างลำปาง

ฐาปกรณ์ เครือระยา

64

การสร้างพื้นที่อิมหาวิหารและพุทธศิลป์แบบแฟนตาซีของวัดพระธรรมกาย

ภิญญพันธ์ พจนะลาวัฒน์

90

มองสถาปัตยกรรมผ่าน “ความสะดวกสบาย” ในโลกไร้เทคโนโลยี

เพียงอ อ พัทธยากร

108

การเมืองเรื่อง “ย่านประวัติศาสตร์” ในสิงคโปร์

ชีวลีสิทธิ์ บุญยเกียรติ

130

การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลอาคารที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์

บริเวณชุมชนตลาดเก่าท่าม่วง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

ปริญญา ชูแก้ว

152

องค์กรร่วมภูมิทัศน์วัฒนธรรมชุมชนและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเรือนที่อยู่อาศัยในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
เกรียงไกร เกิดศิริ

176

เรื่องเก่าที่ไม่ควรลืม : พระเจดีย์ศรีสุริโยทัย

เพ็ญพรรณ เจริญพร

214

วิทยานิพนธ์

รูปแบบพระปราสาทและสถาปัตยกรรมที่มียอดปราสาทในรัชกาลที่ 4-6

พัสดราภรณ์ แก่นพรหม

226

สังฆกรรมวิธีในจิตรกรรมฝาผนังวัดปทุมวนาราม

นฤมล สารากรบริรักษ์

254

โบสถ์-วิหารแบบล้านช้าง ภาคสรุป : รูปแบบ ลักษณะเฉพาะ พัฒนาการ และความเปลี่ยนแปลง

ไธพัตย์ ภูชีสส์สุวรรณ

274

แนวทางการสันนิษฐานรูปแบบเจดีย์วัดอวาสใหญ่ กำแพงเพชร

ภารณี อินทร์เล็ก

306

บทวิจารณ์ : หนังสือ, อาคาร, เมือง, ภาพถ่าย

แนะนำบทความ Mixing Humans and Nonhumans Together : The Sociology of a Door-Closer

เพียงอ้อ พัทธยากร

328

กลมกลืนปานจะกลืนกินภายใต้บริบทที่เปลี่ยนไป

เด่น วาสิกศิริ

330

รูปเก่าเล่าเรื่อง

เสนอ นิลเดช

334